
Komunikacije — Planiranje za demokracijo, demokracija v planiranju: Beograd; 2001

Author(s): Katarina PANDUROV, Milica VUČIĆEVIĆ and Žaklina GLIGORIJEVIĆ

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 12, No. 1, Prenova — grajeno okolje / Rehabilitation — The built environment (junij 2001), pp. 106-108

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180350>

Accessed: 08-02-2026 16:41 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Katarina PANDUROV
Milica VUČIĆEVIĆ
Žaklina GLIGORIJEVIĆ

Komunikacije – Planiranje za demokracijo, demokracija v planiranju

Beograd, 2001

»KOMUNIKACIJE« je naziv tradicionalnega vsakoletnega posvetovanja, ki ga že 26 let organiziramo v Centru za planiranje urbanega razvoja v Beogradu (CEP). Vsako leto je posvetovanje na drugem mestu in vedno z aktualno temo. Letos je aktualna »demokracija«, zato je tema bila Planiranje za demokracijo, demokracija v planiranju. Posvet se je dogajal v Beogradu v prenovljenih prostorih gledališča Zvezdara (Zvezdara teatar). Nastopali so predstavniki različnih držav; takih z razvito demokracijo, npr. Norveške, Švice, Nizozemske, Nemčije in Avstrije, ter mladih demokracij, npr. Slovaške in držav bivših jugoslovanskih republik.

Ob spremenjenih družbenih okoliščinah in v smeri evropskih integracij je domače urbanistično planiranje le ena od pomembnih dejavnosti, ki jo čakajo spremembe v duhu začetih demokratičnih procesov. Preteklo desetletje, označeno s tranzicijo vseh držav nekdanjega vzhodnega bloka, je dobra osnova za sodobne težnje po odprtem, demokratičnem in transparentnem planiranju. Po drugi strani lahko pahljačo izkušenj nekdanjih jugoslovanskih republik v našem, po svoje specifičnem razvoju prej uporabimo za vzore, kot tiste iz razvitih zahodnih demokracij.

Demokracijo razumemo kot resen in dolgotrajen postopek spreminjanja odnosov, ki se razvijajo korakoma in ki v navezi s tržno ekonomijo v prostoru učinkujejo raznovrstno. Kateri

segment planiranja je nujen v takem svobodnem tržnem okolju, je eno od mnogih vprašanj, na katera je mogoče odgovoriti prek pozitivnih izkušenj urejenih sistemov.

Povratno je učinek demokratično zasnovanega planiranja, v katerega so vključeni vsi, od strokovnjakov in inštitucij do meščanov, skozi vse faze plana, pomemben doprinos k razvoju demokratičnih procesov v družbi. Na ta način se vsa ozaveščena meščanska družbena skupnost opredeljuje do prihodnjega razvoja, strateškega in prostorskega, od ravni države do lokalnih skupnosti. V tako zasnovanem procesu planiranja igrajo mediji pomembno vlogo. Prisotni so v vseh fazah procesa: pripravi planov, sistematizaciji podatkov o prostoru v digitalni obliki, izdelavi planov in izvajanju, prek sodobnih tehnologij in tehnik, javnih predstavitev, postopkih sprejemanja, skratka v vseh oblikah, od računalniških, video, TV-prikazov do medmrežnih in tiskanih medijev. Tako cilji, metode, tehnike in rezultati planiranja postajajo dostopni strokovnjakom, pa tudi vsem meščanom, vključenim v postopke demokratičnega odločanja o usodi prostora. Na tem področju se mora naša praksa še česa naučiti od razvitega sveta.

Tako kot vselej doslej, je bil cilj na letošnjih komunikacijah izmenjati izkušnje – spoznati doseg naših kolegov, ki sodelujejo v procesu planiranja v demokratičnih, razvitih okoljih, jih tudi primerjati z našimi uspešnimi poskusi v lokalnih

skupnostih in strokovnih organizacijah, ki v tej smeri razvijajo navede in tehnologijo.

Posebne teme posvetovanja so bile: Planiranje – izkušnje in domet (kaj so planerji mislili in delali, ko je demokracija bila davna preteklost, stvarnost ali je postala lastna mutacija), Standardizacija (da bi se planerji razumeli z uporabniki, se morajo pred tem razumeti med seboj) in Simbioza (za obojestransko korist demokracije in planiranja so nujni: pravila, volja, poganjanje in razumevanje).

Dve opazni predavanji sta imela gosta iz Norveške, Olav Hauge (Presoja vplivov na okolje – izzivi jabolk in hrušk, metodologija presoje vplivov) in Ivar Fett (Kontinuirano strateško planiranje, norveška metodologija). Oba sta iz družbe Norplan iz mesta Stavanger. Domače občinstvo so najbolj zanimali postopki usklajevanja planerskih odločitev s politiko na eni strani in najširšo javnostjo na drugi. Razvita demokratičnost planiranja na Norveškem je očitno visok cilj, h kateremu mora težiti jugoslovansko planiranje.

Zanimiva je sorodnost stališč pri odločanju in oceni vplivov načrtovanih posegov na okolje v Avstraliji (predstavil jih je prof. dr. Darko Radović z univerze v Melbourneu) in v severni Evropi (Hauge). V obeh primerih je nujno obravnavati vsaj tri učinke: ekološke, ekonomske in družbene, kar naj bi omogočilo pravilne odločitve v prostoru. Pri

nas, kjer se študije vplivov navadno končajo z ekološkimi vidiki, bo tako sorodnost stališč koristna pri uveljavljanju priporočil za spremembe zakona o planiranju, ki jih bomo seveda morali kmalu izvesti.

Naslov predavanja prof. dr. Darka Radovića je bil Urbanistično načrtovanje z vidika »od spodaj« – namesto planiranja ali za boljše planiranje. Avstralski urbanizem teži k deregulaciji, kar zmanjšuje pomen planiranja oziroma daje prednost urbanističnemu načrtovanju. Gre za disciplino, ki lahko da kar največji doprinos javnemu interesu, obenem pa se približa interesom investicij. Razprava o prednostih in pomanjkljivostih načina planiranja prostora prvega v odnosu do drugega daje opravičilo za obstoj obeh.

Gostje iz nemške družbe PTV so predstavili svoje softverske pakete VISUM i VISSIM. To so sodobna planerska orodja za načrtovanje prometa in reševanje težav v javnem potniškem prometu ter drugih transportnih problemov na ravneh regij, mest, pa tudi križišč.

Veliko govora je bilo o GIS-tehnologijah in njihovi uporabi v organih lokalne uprave, z namenom celovite uporabe podatkov ter omogočanja boljšega sodelovanja z javnostmi. Ljudje od posameznikov, ki so jih izvolili za svoje predstavnike, pričakujejo ustrezno učinkovitost. V tem sklopu so bila predstavljena mesta Subotica (Jožef Šipa – Mestna komunalna info-mreža), Rovinj (mag. Slobodan Bajagić – GIS mesta Rovinj v sistemu GIS Evrope), Beograd (Boba Prekajski – Informacijski sistem Direkcije stavbnih zemljišč in izgradnje Beograda – sodobne metode v komuniciranju z javnostmi), Kraljevo (mag. Žaklina Gligorijević – Transparentni plan za lokalno upravo) in Skopje (Jana Belčeva – Virtualno Skopje).

Letošnje Komunikacije so bile v Beogradu, kjer je najpomembnejša naloga izdelava generalnega plana

mesta. Na okrogli mizi z naslovom Urbanizem in lokalna uprava Beograda, ki jo je vodil Vuk Đurović, se je razvila široka razprava. V njej so sodelovali mestni urbanisti, predstavniki različnih strokovnih društev in seveda meščani. Za uspešnejšo razpravo so manjkali – politiki.

Zaključek uradnega dela Komunikacij je bil posvečen proslavi jubileja, 25 let Komunikacij. Izveden je bil razgovor s sodelavci CEP-a o preteklih četrtn stoletja posvetovanja, svobodi izražanja, energiji, novitetah, vplivih na prakso in urbanistični zakonodaji. V predverju Zvezdara teatra je bila postavljena razstava CEP-ovih proizvodov s Komunikacij, retrospektiva posveto-

vanj in zbornikov ter CEP-ovih zgodnjih in tekočih projektov.

Vzporedno s posvetovanjem sta potekali delavnice o tradicionalnem in sodobnem planiranju mest, na katerih sta dve skupini planerjev analizirali prostor Roosveltove ulice v Beogradu.

Prvo delavnico z naslovom Geomantija in radiostezija je vodila mag. Milica Vučičević. Tema delavnice so bile tradicionalne metode planiranja mest, s posebno pozornostjo na metodah radiostezistične detekcije v analizi prostora. Posebno kakovost delavnice so dali radiostezisti Barta, Štambuk, Samardžija in Rakič. Rezultat delavnice je bil

Slika 1: V času Komunikacij je bilo na ulici živahno, otroci rišejo po asfaltu, študenti razstavljajo svoja dela

Slika 2: Študenti gozdarske fakultete predstavljajo svojo rešitev

predlog uvedbe radiostezističnega posnetka prostora v urbanistične projekte s predhodno kategorizacijo potrebnih elementov detekcije.

Drugo delavnico z naslovom **GIS-model in prostorska analiza** (sodobna metoda načrtovanja mest) je vodila Katarina Pandurov. Prikazana je bila učinkovitost računalniških orodij v prostorski analizi (še zlasti programa ArcView), ki planerju zaradi možnosti obdelave številnih in raznovrstnih podatkov (satelitski in geodetski posnetki, ankete prebivalstva, 3D prikazi, prednosti prometne mreže, pa tudi rezultatov delavnice Geomantija i radiostezija) omogočajo lažje iskanje ustreznih rešitev.

V soboto, 2. Junija, smo v Komunikacije 2001 vključili študente in meščane s tradicionalno manifestacijo »Dan v ulici Luka Vukaloviča«. Vsako leto zaradi tega dogodka ulico zaprejo za motorni promet in v taki enodnevni peš coni orga-

nizirajo delovno-profesionalno in mestno-sosedsko druženje.

Študentska delavnica – natečaj – je imela za temo enak prostor: urbanistično analizo Rooseveltove ulice v Beogradu. Sodelovali sta dve študentski skupini s fakultete za arhitekturo in po ena skupina z gozdarske fakultete ter fakultete za prostorsko planiranje.

Natečaj je trajal en mesec, končno dejanje pa se je odigralo dopoldan, na ulici Luke Vukaloviča. Kolegi in meščani so lahko spremljali izdelavo in vsebino projektov, ki jim je sledila javna predstavitev pred sedemčlansko žirijo (ter ostalimi udeleženci dogodka). Izbrali smo simulacijo demokratičnega procesa izdelave plana in odločanja – v duhu teme Komunikacij. Zmagal je projekt skupine z gozdarske fakultete, pri čemer je žirija odločila, da prvo nagrado (1000 DEM) vseeno podeli proporcionalno vsem udeležencem, saj so s skupnimi močmi pripomo-

gli h kakovosti natečajnih rezultatov, in da se predstavniki vseh skupin vključijo v izdelavo plana.

Vzporedno s študentsko delavnico so potekala tekmovanja za otroke in ulično prijateljevanje. Letos so tekmovali v modeliranju z glino in risanju s kredo po asfaltu na temo: Hiša v moji ulici. Nagrade za najboljša dela so podelile trgovine iz ulice, gostinci so priredili manjšo zakusko, sosedje skupaj s CEP-om pa so prikrbali osvežilne pijače in kavo.

Posvetovanje Komunikacije se je zaključilo s splošnim druženjem vseh sodelujočih in vse urbanistične in življenjske izkušnje so postale enkratna oblika KOMUNIKACIJ.

Katarina PANDUROV, inž. mat.
CEP, Beograd, katka@cep.co.yu
Mag. Milica VUČIČEVIĆ, dipl. inž. kraj. arh.
CEP, Beograd, mila@cep.co.yu
Mag. Žaklina GLIGORIJEVIĆ, dipl. inž. arh., koordinator Komunikacij, CEP, Beograd, nina@cep.co.yu

Ivan Stanič

Konference o moči, prostoru in času

Ne glede na prizorišče, čas in udeležence planerskih konferenc, zadnje čase čedalje več planerjev iz različnih področij dejavnosti ugotavljajo, da jim stvari uhajajo iz rok. Razprti rok ugotavljajo, da je pač čas takšen. Planerji v državnih upravnih službah bentijo nad izvedljivostjo planskih odločitev sprejetih v demokratičnem postopku v parlamentih. Mestni urbanisti pogrešajo vztrajnost pri uresničevanju (ponovno demokratično) sprejetih odločitev o prostorskem razvoju v mestnih svetih. Načrtovalce frustrira pomanjkanje osebe ali telesa (organizacije), ki bi (vsaj navidezno) obvladovala konfliktno posego

v prostor. Investitorje pa jezi upočasnen razvoj zaradi praviloma nikjer jasno opredeljenega javnega interesa o ohranjanju kakovosti prostora, ki ga neusmiljeno uveljavljajo civilna družba ali naključni nasprotniki sprememb.

Ne le pri nas v Sloveniji ali tranzicijskih državah. Danes planiranje in posegi v prostor, tudi v razvitejših državah, potekajo prek vsakokratnih sprememb in dopolnitev plana. Ob tem se krepijo navidezno varovalni pogledi na prostor, ki se ob resnih investicijskih pobudah navadno izkažejo za prav tako arbitrarne in spremenljive. Prostor

svojega ombudsmana nima. Pobudnike in investitorje pa prav za prav zanima le uresničljivost začrtanih zamisli in hitrost odločanja pristojnih. Tempo je torej znan, narekuje ga tisti, ki ima ključ od blagajne, le odzvati se mu je treba primerno in ne na škodo eksistenčni naravni osnovi ljudi.

Kje so v vsem tem navidezno haotičnem stanju kakovost in uveljavljanje teoretičnih zamisli o prihodnjem prostoru, pa je tudi vprašanje, na katerega ni mogoče odgovoriti preprosto, neprizadeto ali brez (vsaj) rahlega dvoma. Pač, vse sledi ugotovitvi Umberta Eca: »Na kom-